

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

Những bài văn mẫu hay nhất phân tích, bình giảng 7 câu thơ đầu trong bài Đất nước của Nguyễn Đình Thi.

Đề bài: Bình giảng 7 câu thơ đầu bài thơ "Đất nước" của Nguyễn Đình Thi:

"Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày thu đã xa

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Người ra đi đầu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy"

Bài làm:

Bài văn hay nhất phân tích 7 câu thơ đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

Bài mẫu 1:

Thu Hà Nội, hồn thu Thăng Long từng để thương để nhớ vơi đầy trong lòng người đã bao lâu nay. Một dáng liễu Cổ Ngư, một tiếng chuông chùa Trấn Vũ, một "mặt gương Tây Hồ", một màu vàng "hồn thu thảo", một ánh trăng thu Cổ thành... tất cả "hóa tâm hồn" mỗi chúng ta:

" Trăng ơi đừng bỏ Kinh Thành

Hồn cổ đô vẫn thanh bình như xưa"

(Trăng Kinh thành)

Thu Hà Nội đẹp, một vẻ đẹp mơ màng, thơ mộng man mác băng khuâng. Thu li biệt Hà Nội trong thơ Nguyễn Đình Thi hơn nửa thế kỷ trước cứ vương vấn mãi hồn ta:

"Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày thu đã xa

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Người ra đi đâu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đây"

Đoạn thơ gợi lên một nét thu Hà Nội trong tâm hồn "người ra đi" - một khách chinh phu của thời đại mới. Cấu trúc đoạn thơ là cảm xúc thu hiện tại mà "nhớ" những ngày thu đã xa, một mùa thu li biệt Kinh thành ngàn năm. Hai câu thơ mở đầu bài thơ "Đất nước", Nguyễn Đình Thi xúc động nói lên cái hồn thơ đất nước muôn đời:

"Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới"

Những buổi sáng mùa thu, thu năm xưa cũng như thu hiện tại, không khí trong lành, bầu trời trong xanh không một gợn mây, thoáng đãng, mênh mông, bao la "xanh ngắt mấy tầng cao" (Nguyễn Khuyến). Gió thu nhẹ nhẹ thổi mát hồn người và lòng người, ai cũng cảm thấy thanh thoi, nhẹ nhàng, lâng lâng. Chỉ hai chữ "mát trong" mà nhà thơ đã nhận diện vẻ đẹp của sắc thu, khí thu và hồn thu muôn đời của đất nước. Câu thơ thứ nhất là một so sánh rất gợi: "Sáng mát trong như sáng năm xưa". Đất nước trải qua những năm dài chiến tranh, bao mùa thu đã trôi qua, nhưng đất nước vào thu vẫn "mát trong", vẫn đẹp như thế! Đất nước bền vững muôn đời nên thu vẫn đẹp muôn đời.

Câu thơ thứ hai nói lên hương thu của đất nước: "hương cốm mới". Gió thu thổi qua những cánh đồng, mang theo hương "lúa nếp thơm nồng", "hương cốm mới" phả vào lòng người, ủ ấp hồn người cái hương vị quyến rũ, đậm đà của quê hương xứ sở. Câu thơ cho thấy chất tài hoa, chất Hà Nội trong hồn thơ Nguyễn Đình Thi. Có lẽ lần đầu tiên "hương cốm mới" hiện diện trong thơ? Trong văn xuôi, Thạch Lam và Vũ Bằng đã viết rất thơ về cốm Vòng Hà Nội. Cốm là "thức quà riêng của đất nước", là "thức quà thanh nhã và tinh khiết". Trong cốm có "cái mùi thơm phức của lúa mới, của hoa cỏ dại ven bờ; trong màu xanh của cốm, cái tươi mát của lá non và trong ngọt của cốm, cái dịu dàng thanh đậm của loài thảo mộc"...

Với Vũ Bằng, trong những năm dài đất nước bị chia cắt, cùng với nỗi buồn của kẻ xa xứ là nỗi buồn nhớ Bắc Việt, nhớ Hà Nội - quê mẹ mến yêu. Suốt đêm ngày năm tháng, nỗi thương nhớ như trải dài, như dồn tụ lại thành "Thương nhớ mười hai". Mùa thu chớm đến, ông ao ước "Không biết đến bao giờ mới lại được nghe thấy hơi may về với hoa vàng"? Ông khắc khoải tự hỏi: "Mà ở đâu đây có cái hương thơm gì mà dịu dịu thế?". Ông nhớ khôn nguôi "hương lúa ba giăng". Ông nhớ day dứt cái vị "thơm ngọt ngào mùi chuối trứng cuốc ngon lừ!". Quân thù nào có thể chia cắt được đất nước, có thể làm vơi

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

cạn, khô kiệt được nỗi nhớ ấy? Qua đó, ta cảm nhận được “hương cốm mới” trên trang văn của Thạch Lam, của Vũ Bằng, trong thơ Nguyễn Đình Thi là nét đẹp của mùa thu đất nước, là hồn thu Thăng Long - Hà Nội mến yêu.

Ba câu thơ tiếp theo nhắc lại nỗi nhớ "những ngày thu đã xa" buổi đầu thu "trong lòng Hà Nội". Cảm xúc dồn nén, hoài niệm rung lên như dây tơ của cây nguyệt cầm với bao man mác:

"Tôi nhớ những ngày thu đã xa

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may".

"Những ngày thu đã xa" là những ngày thu giã biệt Hà Nội, ra đi vì nghĩa lớn, vì đất nước và dân tộc thân yêu. Cuộc giã biệt ấy đã để lại trong lòng nhà thơ bao nỗi nhớ. "Nhớ" cái "chớm lạnh" buổi đầu thu, cái lạnh se sắt của gió thu hiu hiu. Hai chữ "chớm lạnh" rất tinh tế trong gợi tả và biểu cảm, vừa diễn tả cái lạnh lạnh những buổi sáng sớm đầu thu, vừa thể hiện chất xúc giác trong cảm nhận. Trong hơi may lành lạnh còn có âm thanh "xao xác" của lá thu bay trong gió, nhẹ cuốn tròn hè phố, trong lòng đường cửa "những phố dài" Hà Nội. Từ láy "xao xác" là tiếng thu, của lá vàng rơi, của những nhánh cây khẽ rung mình trong hơi may "chớm lạnh" mà thi sĩ Xuân Diệu đã từng xúc động:

"Những luồng run rẩy rung rinh lá

Đôi nhánh khô gầy xương mỏng manh"

(Đây mùa thu tới)

Thu xưa trong thơ, mùa thu Hà Nội thấm bao nỗi buồn man mác, băng khuâng. Thoáng buồn trong "xao xác hơi may" của lá thu bay, của “mái buồn nghe sáu rụng” (Chính Hữu). Chỉ bằng một vài nét vẽ, một vài chi tiết nghệ thuật về những ngày thu Hà Nội "những ngày thu đã xa", trong đó có cái "chớm lạnh" của hơi may cảm được, có cái "xao xác" của lá thu bay nghe được, Nguyễn Đình Thi đã để lại trong lòng mỗi chúng ta cái hồn thu Kinh thành văn hiến ngàn năm. Phải là người tài hoa, mang tình yêu sâu nặng đối với Hà Nội mới viết được những vần thơ hàm súc, đẹp mà buồn như thế. Đoạn thơ ấy đã được khơi nguồn cảm hứng từ bài thơ "Sáng mát trong như sáng năm xưa" (1948), hoài niệm trào dâng, đồng hiện trong một không gian nghệ thuật và thời gian nghệ thuật đầy ấn tượng:

"Cỏ mòn thơm mãi dấu chân em

Gió thổi mùa thu vào Hà Nội

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

Phố dài xao xác hơi may

Nắng soi ngõ vắng

Thêm cũ lối ra đi lá rụng đầy”

Hai câu cuối đoạn thơ thể hiện tâm trạng người ra đi từ ngày thu ấy. Giọng thơ lắng lặng buồn:

"Người ra đi đâu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy".

"Người ra đi" theo tiếng gọi của Non Sông, "lên chiến khu?". "Người ra đi mang theo bao kỉ niệm sâu sắc về mùa thu Hà Nội". "Hương cốm mới", cái "chớm lạnh" trong "hơi may" buổi đầu thu, cái "xao xác" của lá me, lá sấu bay trong "những phố dài" Hà Nội đã trở thành hành trang, đã trở thành kỉ niệm sâu sắc, thân thiết. "Người ra đi" ôm "chí nhón" của một "li khách" với quyết tâm "đầu không ngoảnh lại!". Câu thơ "Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy" là một câu thơ thật hay. Có màu vàng nhạt của nắng thu, có sắc vàng tươi của lá thu đã "rơi đầy", đã trải dài trải rộng trên thềm phố. Câu thơ chứa đầy tâm trạng. Tác giả đã lấy ngoại cảnh, lấy nắng thu, lá thu để gợi tả tình lưu luyến. Ra đi với quyết tâm "đầu không ngoảnh lại" nhưng vẫn cảm nhận được "Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy" với bao tình lưu luyến, nhớ thương. Vì thế, trải qua bao năm tháng, bao mùa thu trôi qua, đến "mùa thu nay...", "tôi đứng vui nghe giữa núi đồi" mà vẫn băng khuâng "nhớ những ngày thu đã xa". Nhớ thu xa cũng là nhớ Hà Nội, nhớ ngày giã biệt ra đi... Mọi cuộc lên đường đều đáng nhớ. Quên sao được Đông Đô - Thăng Long - Hà Nội mến yêu! Quên sao được Hồ Tây, Hồ Gươm, chợ Đồng Xuân, Ô Chợ Dừa... "đi học về qua luôn hát vui ca". Người chiến sĩ từ mọi chiến trường mà nhớ về Hà Nội với tất cả niềm yêu thương tự hào:

- "Từ thuở mang gươm đi giữ nước

Nghìn năm thương nhớ đất Thăng Long”

(Huỳnh Văn Nghệ)

- "Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm”

(Quang Dũng)

- "Nhớ đêm ra đi đất trời bốc lửa”

Cả Đô thành nghi ngút cháy sau lưng...”

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

(Chính Hữu)

Đoạn thơ trên đây là phần đầu bài "Đất nước" một bài thơ đặc sắc nhất của Nguyễn Đình Thi. Đoạn thơ tiêu biểu cho phong cách nghệ thuật của tác giả. Cảm xúc dồn nén, hình ảnh và ngôn ngữ tinh tế, hình tượng và biểu cảm. Các chi tiết nghệ thuật rất gợi khi nói về thu Hà Nội. Mùa thu "ra đi", mùa thu già biệt... Nét thu Hà Nội đẹp mà buồn, man mác trong hoài niệm cũng là hồn thu muôn đời của đất nước. Một cái "chớm lạnh" đầu thu. Một cái "xao xác" của lá thu rơi, một mùi "hương cốm mới" được làn gió thu mang theo và tỏa rộng trong không gian, thấm sâu vào hồn người. Một màu vàng tươi, vàng nhạt của nắng, của lá thu rơi đầy thềm... làm ta vương vấn mãi.

Thơ đích thực làm phong phú, thanh cao tâm hồn. Đoạn thơ của Nguyễn Đình Thi đem đến cho ta một tình yêu đẹp: yêu Hà Nội mến yêu!

Bài mẫu 2:

Xưa nay, nhiều bài thơ hay lại được nhà thơ viết rất nhanh, có vẻ như "xuất thần". Trái lại, có những bài thơ được nung nấu kỹ lưỡng khi hoàn thành chưa hẳn làm ưng ý tác giả, nhất là về cảm xúc, sự xộc xệch trong kết cấu... **Đất nước** của Nguyễn Đình Thi có lẽ là trường hợp ngoại lệ. Nó được thai nghén từ những năm đầu của cuộc kháng chiến chống Pháp (năm 1948, 1949) và hoàn thành khi cuộc kháng chiến ấy đã kết thúc (năm 1955). Dĩ nhiên, đó phải là thành công của nhà thơ có tài. Nhưng điều quan trọng hơn chính là do tác phẩm ấy được tạo dựng nên từ những cảm xúc, suy nghĩ của Nguyễn Đình Thi về một chủ đề lớn: Đất Nước !

Khởi đầu bài thơ là những cảm xúc trực tiếp trong một sáng mùa thu, gợi nỗi nhớ về Hà Nội :

Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Đó cũng là ấn tượng về một mùa thu Hà Nội: không khí mát trong, gió nhẹ thổi và phảng phất mùi hương cốm mới. Câu thơ gợi tả cả không gian, màu sắc và hương vị, "đồng hiện" cả thời gian về quá khứ và hiện tại, trộn lẫn hình ảnh trong thực tại và hình ảnh trong hoài niệm.

Hương cốm mới là nét đặc sắc của mùa thu Hà Nội. Dường như đó là kết tinh của tất cả hương vị đất trời, cây cỏ mùa thu Hà Nội. Thạch Lam từng viết về cốm, món quà đặc biệt của mùa thu Hà Nội:

Phảng phất hương vị ngàn hoa cỏ... là thức dâng của cánh đồng bát ngát xanh, mang trong hương vị tất cả cái mộc mạc, giản dị mà thanh khiết của đồng quê nội cỏ.

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

(Hà Nội băm sáu phố phường)

Sau này, hương cốm cũng đã đi vào nhạc của Trịnh Công Sơn (Nhớ mùa thu Hà Nội) cùng với cây com nguội vàng, cây bàng lá đỏ... làm thành nét thanh tao, gợi nhớ mùa thu Hà thành:

Hà Nội mùa thu/ Cây com nguội vàng / cây bàng lá đỏ / nằm kề bên nhau/ phố xưa nhà cổ / mái ngói thâm nâu / ... Hà Nội mùa thu / mùa thu Hà Nội / mùa hoa sữa về / thơm từng cơn gió / mùa cốm xanh về / thơm bàn tay nhỏ / cốm sữa vỉa hè / thơm bước chân qua...

Nguyễn Đình Thi đã đưa vào thơ những gì đặc trưng nhất của mùa thu Hà Nội. Điều đó chứng tỏ nhà thơ là người gắn bó sâu nặng, thiết tha với Hà Nội thấm thía xao xác khi ở xa trông về.

Nguyễn Đình Thi kể, hồi nhỏ đi học trung học, ông thường lên vùng Hồ Tây ngồi ngắm bầu trời và những áng mây bay. Cảm hứng về bầu trời thu, về những làn gió mát, về hương vị cốm xanh và những dòng sông, ruộng đồng ở đoạn sau của nhà thơ “cũng chính là cảm hứng về đất nước” (Nguyễn Đình Thi – Bài thơ *Đất Nước*)

Dòng thơ thứ ba: *Tôi nhớ những ngày thu đã xa* là một sự chuyển mạch. Thực ra, ở hai câu thơ đầu đã có hình ảnh mùa thu xưa rồi, nhưng đến đây có lẽ không kiềm được dòng hồi tưởng nên lời thơ như buột phát ra:

Tôi còn nhớ những ngày thu đã xa

Ở đây, còn có một lý do nữa: Trong bài thơ *Sáng mát trong như sáng năm xưa*, vốn là vị trí của câu thơ có hình ảnh đẹp: *Cỏ mòn thơm mãi dấu chân em*. Câu thơ mang dáng dấp suy nghĩ tình cảm và tình cảm của một trí thức Hà Nội. Thời ấy, có thể không hợp với suy nghĩ của nhiều người trong hoàn cảnh kháng chiến nên Nguyễn Đình Thi đã thay đi. Song, dù sao thì sự chuyển mạch ấy cũng hợp lý, kết nối được hình ảnh toàn bài thơ.

Bốn câu thơ kế tiếp miêu tả về mùa thu Hà Nội xưa:

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Người ra đi đầu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy

Mùa thu Hà Nội hiện lên trong hoài niệm của nhà thơ thật đẹp và thơ mộng, về thời tiết, thiên nhiên, không gian (chớm lạnh, xao xác hơi may, phố dài). Đặc biệt, sự cảm nhận

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

của tác giả thật tinh tế và tài hoa khiến cho mùa thu Hà Nội bỗng nhiên biểu hiện bằng hình khối, màu sắc, ánh sáng. Đó là thứ hình khối, ánh sáng, màu sắc của tâm trạng nên khiến lòng người càng thêm xao động.

Mùa thu Hà Nội trong hoài niệm của Nguyễn Đình Thi vì thế mang vẻ đẹp của tâm trạng. Cảnh thu thường gợi lên trong lòng người những phảng phất buồn bởi sự thay đổi âm thầm, dịu ngọt, chậm chậm của hương vị, hoa lá, cỏ cây, của đất trời, ánh sáng. Nhưng điều quan trọng nhất vẫn là do nhà thơ nắm bắt được những phút giây kì diệu ấy của mùa thu. Ở đất nước, Nguyễn Đình Thi không chỉ nắm bắt được thần thái của mùa thu Hà Nội, mà có lẽ mùa thu ấy từ lâu đã là một phần trong tâm hồn nhà thơ.

Thơ xưa viết về mùa thu thường gắn với chia li, những cuộc tiễn đưa. Thơ thu của Nguyễn Đình Thi vô tình có hình ảnh ra đi ấy và vì thế khiến cảnh thu càng thêm xao xuyến:

Người ra đi đâu không ngoảnh lại

Sau lưng thêm nắng là rơi đây

Đến nay, đã có nhiều ý kiến khác nhau về “người ra đi” trong câu thơ trên. Có người cho đó là người Hà Nội mang tâm trạng, cảnh ngộ rời bỏ thủ đô khi kháng chiến bùng nổ. Lại có ý kiến cho rằng, đó là hình ảnh người lính của Trung đoàn Thủ đô khi rút khỏi Hà Nội... Thực ra, Trung đoàn Thủ đô rời Hà Nội vào mùa xuân sau hai tháng chiến đấu (1947) và cuộc rút lui ấy diễn ra vào ban đêm, dưới gầm cầu Long Biên. Còn nếu gắn việc người Hà Nội ra đi khi kháng chiến bùng nổ càng không đúng vì toàn quốc kháng chiến diễn ra tháng 12 năm 1946. Căn cứ vào cảm xúc và hình tượng thơ có thể khẳng định việc người ra đi ấy diễn ra trước năm 1945. Người ấy có sự dứt khoát về một lựa chọn (đầu không ngoảnh lại) nhưng trong lòng hằn nhiều vương vấn, luyến lưu nên âm điệu thơ băng khuâng và cảnh ra đi tuy đẹp nhưng buồn và lạnh lẽ. Hình ảnh ấy gắn với người ra đi của Thâm Tâm:

Đưa người, ta chỉ đưa người ấy

Một giã gia đình, một dừng dừng...

- Ly khách! Ly khách! Con đường nhỏ

Chỉ lớn không về bàn tay không

(Tổng biệt hành)

Nguyễn Đình Thi từng thổ lộ: Người ra đi này cũng không phải tác giả hoặc một người cụ thể - người ra đi ấy có thể là đi làm cách mạng, hoặc vì một lẽ khác, vì một bi kịch chung hoặc riêng... Dù sao đây cũng là một người bỏ nơi ở, bỏ nói mình đang quen sống

Bình giảng 7 câu đầu bài Đất nước (Nguyễn Đình Thi)

để ra đi, người ấy có nhiều nông nổi, nhiều tâm trạng, cho nên ra đi “đầu không ngoảnh lại”, cảnh đẹp vắng vẻ, quyến luyến lặng lẽ. Người ra đi ấy có một cảnh ngộ nào đấy ta không biết rõ, nhưng đầu anh ta không ngoảnh lại, anh ta thấy cần phải đi, và những cái anh ta bỏ lại sau lưng, hình như không phải của anh ta nữa.

(Thư trả lời bạn đọc, ngày 14.12.1983)

Dù gì đi nữa thì khổ thơ trên vẫn là những câu thơ đẹp nhất của bài thơ *Đất Nước*. Có những người nói đó là “những câu thơ thật mới mẻ về hình thức, thật mới mẻ về cảm xúc so với thời bấy giờ, và ngay cả bây giờ, nó vẫn nguyên giá trị thơ, như là những giá trị cổ điển vậy” (Tâm Hoàng, Nhân Dân chủ nhật, ngày 11.8.1991)